

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työ- ja elinkeinoministeriö
Erityisasiantuntija Valtteri Härmälä, energiaosasto

Lausunto

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN ASiantuntijakuuleminen 20.5.2026

Asia: U 29/2026 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi päätöksen (EU) 2015/1814 muuttamisesta markkinavakaussvarannossa olevien päästöoikeuksien mitätöinnin lopettamiseksi

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa. Työ- ja elinkeinoministeriö on osallistunut kirjelmän laatimiseen.

Komissio ehdottaa markkinavakaussvarantopäätökseen muutosta, jonka mukaan varantoon siirrettävät EU:n yleisen päästökaupan päästöoikeudet pysyisivät voimassa, eikä niitä mitätöitäisi. Muutos tulisi voimaan säädöksen voimaantulosta lähtien. Nykyisen sääntelyn nojalla markkinavakaussvarannon koko on rajoitettu 400 miljoonaan päästöoikeuteen, jonka ylittävä määrä mitätöidään varannosta vuosittain tammi-kuun alussa.

Päästökaupan markkinavakaussvaranto on keskeinen hintavakautta edistävä instrumentti päästökauppajärjestelmässä. Markkinavakaussvaranto aloitti toimintansa vuonna 2019, minkä jälkeen sen kautta on mitätöity 3,2 miljardia päästöoikeutta. Markkinavakaussvarannon toiminta on siten ollut päästöoikeuksien tarjontaa pienentävä, mikä on tukenut päästöoikeuden hinnan nousua. Markkinavakaussvarannosta voidaan kuitenkin myös vapauttaa päästöoikeuksia, jos päästöoikeuden hinta nousee liian nopeasti tai päästöoikeuksien markkinan likviditeetti käy vähäiseksi. Vapautuskriteerit eivät ole toistaiseksi täyttyneet, eikä vapautusta siten ole tapahtunut. Markkinavakaussvaranto on tästä huolimatta keskeinen mekanismi, jonka eräs tarkoitus on vakauttaa päästöoikeuden hintakehitystä hintasokin tai päästöoikeuksien niukan tarjonnan olosuhteissa.

Komissio ei ole julkaissut ehdotuksesta vaikutusarviointia. Työ- ja elinkeinoministeriön arvion mukaan ehdotuksella ei lyhyellä aikavälillä olisi merkittäviä vaikutuksia päästöihin tai päästöoikeuden hintaan. Markkinavakaussvarannon on oletettu jatkavan päästöoikeuksien sisäänottoa vielä lähivuosien ajan. Tilanteen, jossa markkinavakaussvaranto alkaisi vapauttaa päästöoikeuksia, on yleisesti arvioitu toteutuvan vasta 2030-luvulla.

Markkinavakaussvarannossa olevat päästöoikeudet ovat peräisin jäsenmaiden huutokauppaosuudesta, josta osa on huutokauppaamisen sijaan asetettu varantoon. Toisaalta voidaan todeta, ettei päästöoikeuksien mahdollinen vapauttaminen lisää aiheutettujen päästöjen enimmäismäärää järjestelmässä, sillä varantoon asetetut oikeudet ovat jo alun perin kuuluneet päästökaton alle, ja ilman markkinavakaussvarantoon asettamista ne olisi laskettu huutokauppaamalla liikkeelle.

Työ- ja elinkeinoministeriö korostaa, että päästökauppaa koskeva lainsäädäntö on asettamatta vuoden 2030 jälkeiselle ajanjaksolle. Komission ehdotusta päästökauppadirektiivin uudistamisesta odotetaan julkaistavaksi heinäkuussa 2026. Päästöoikeuksien mitätöinnin lopettaminen omana päätöksensä ennen päästökauppadirektiiviä koskevaa uudistusta vahvistaisi markkinavakaussvarantoa ja loisi mahdollisuuden hyödyntää varantoa voimakkaammin erityisesti 2030-luvun lopulla ja 2040-luvulla, jolloin uusien liikkeelle laskettavien oikeuksien määrä on oletettavasti vähäinen, mutta jotkin päästökauppaan kuuluvat sektorit eivät ole päässeet kokonaan eroon kasvihuonekaasupäästöistä.